

J E L E N K Ö R.

37. szám.

Pest szerda május 7diken.

1834.

Foglalat: Magyar és Erdélyország (orsz. ülések május 2ikáig; kinevezések; erdélyi követek; Különféle). Anglia (az egyesületek fenyegetőbb állása, Oldhamben zavargások, Thompson háza elpusztítottak, Brighton és Londonban szinté nyugtalanságok; alsóházi viták april. 17, 18, 22ikén). Franciaország (egy ház lakosinak lemezáróztatása; strassburgi zavargás; hírlap-viták; Armand Marrast's egyveleg). Spanyolország (cortések iránti kir. statutum, biscayai csata's egyéb hírek april. 15ikeig). Portugália (Miguel állapotja szorul, infantado jószágai).

MAGYAR- és ERDÉLYORSZÁG.

Pozsony május 2ikán. A' három utóbbi, 185-7ik orsz. ülések határozati következők: X. cikk 2 és 3 §. A' tárnokszék 12 közbiróbul, kiket Ő Főlsége, a' sz. kir. városok által, az ország részeihez képest, szabad választási fölterjesztés után válasszon, 's megürülés esetén betöltson, — továbbá elnök és alelnökbül, — kik v. a' tárnokmesterek, vagy azok elfoglalkozásakor helyettesül a' hivatalban idősbik közbiró legyenek, — álland. 4 §. Ítélet-hozhatásra 7 tag kívántatik. Az ülések Pesten tartassanak a' törvénykezési rendes határidők alatt. 5 §. Előadókat (referenseket) a' közbirák közül elégséges számban maga az elnök fog nevezni. Birói taksák a' pénztárba szállanak. 6 §. Jegyzőt, ki a' jegyzőkönyv, levéltár 's kiadásra ügyeljen, szinté az elnök nevez, a' kebelbeli közbirák által arra kijelölt 3 közül. 7 §. Innen följebbiteli szék a' hétszemélyi tábla lesz. — XI. cikk: Horvát-, Dalmát- és Tótországban a' báni tábla ezentul mind polgári mind bünségi pörökben egyedül fölvieltkép ítélend; mire 9 tag kívántatik, 's ezért Ő Főlsége a' birák mostani számát még hárommal nevelje. Töle följebbiteli szék a' hétszemélyi tábla. — XII. cikk: A' kir. tábla, kivevén az 1790: 56 t. cikkbeli eseteket (mint a' VIik cikkben) ezentul mind polgári mind fenyítő perekben egyedül mint följebbitettekben biróskodjék; ítélethozásra 9 tag kívántatván, Ő Főlsége a' kir. tábla tagjainak mostani számához még 4 kir. közbirót, 's a' mostani 8 előadóhoz (referenshez) még kettőt, az ügyek előadásában a' személynöki ítélőmesterral hasonló tiszt-hatáskörrel fölruházottat, nevezzen. Ha a' táblához följebbitett ügyek igen megszaporodnának, az ülés 2 tanácsra oszolhat, de hozott ítéleteit csupán teljes ülésben hirdesse ki. E' tanácsok az elnök által fölosztva, a' törvénykezési határidő alatt egymást fölvielt-hatják; a' kir. ügyigazgató a' két tanács közül tetszése szerint ülhet akármelnyikben tagul. — XIII. cikk: A' hétszemélyi tábla továbbra is legfőbb följebbiteli törvényszékül ma-

rad minden ügyre nézve Magyarországhban 's ahoz kapcsolt részekben, 's ugyanazon törvényszolgáltatás-időkben ül össze, mellyekben a' kir. tábla, szinté így a' báni tábla is; ítélet-hozhatásra 11 tag kívántatik; ezen törvényszék tagjainak, valamint a' kir. és báni táblaéinak is, birtokosoknak 's mind azon tulajdonokkal szükség fölruházva lenniök, mellyek a' VI. cikk 4ik §szában előszámítottak. — Május 1sőjén az orsz. ülés a' XIVik cikkre ment által „a' szóbeli pörök bíróságául.“ Ily szóbeli pör utján fognak végez-tethetni nemesek 's nemtelenek kisebb ügyeik, mellyeknél gyakran a' perköltség többre rúgna, mint maga a' kereseti tárgy; továbbá adósági 's egyenes követelések, mellyek 60 frtot felül nem haladnak; kivétetnek azonban akármiféle szerződések megerőtlenítése, régi zálogok 's örökségek iránt támadt kérdések, urbéri és fenyítő pörök, mellyek valameny in közbiróságok elibe tartoznak. —

Apost. Királyunk martz. 14dikéről költ legfensőbb határozata szerint Stefanics Farkas zala-egerszegi, Krancsics József szombathelyi 's Németh János gyarmati plebánusokat a' szombathelyi káptalan tiszt. kánonokivá méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Ő cs. kir. Főlsége erdélyi kir. kormány-széki tanácsnok Cserey Eleket sz. István m. kir. jeles rend közép keresztjével méltóztatott, a' szokott díjnak elengedtével megajándékozni.

Dömötöri Németh Péter eddig a' budai kerületben első kir. helyettes (substitutus) tartomány-biztos, a' n.mélt. m. kir. udv. Kanczellaria által, martz. 15ikén 1834. néhai Illos József pécsi kerületbeli főtartománybiztos és kir. tanácsos helyére fő tartománybiztossá nevezetvén, Döbrentei Gábor eddig második kir. helyettes tartománybiztos, a' m. t. társaság titokroka 's több ns. megye táblabirája april. 17ikén 1834. Németh Péter megürült helyére első helyettes kir. tartományi biztosnak nevezetett ki.

Kolozsvár april. 29ikén: Naponkint érkeznek e' városba különböző megyéktől küldötttségek, mellyek főispánjok vezérlete alatt

kir. főhg. Ferdinand Ó Magasságánál, mint az országgyűlésre kinevezett kir. biztosnál hódolási tiszteletüket teszik, 's kijelentik meggyőzőknek szeretett Fejedelmök iránti határtalan hűségét; ő kir. Főhg.sége mind ezen küldöttségeket nyájas leereszkedéssel fogadja, ő cs. kir. Főlségének e' Haza iránt viseltető szives indulatjáról 's törvényeit védelmező hajlandóságáról biztosítja 's a' küldöttség tagjait fényes asztalánál megvendégli. Eddig, a' megnyitandó országgyűlésre képviselő követekké választották: Torda vmegye gr. Toroczky Miklóst 's főjegyző Veress Józsefet; Szeben széke Conrád Andrást és ifj. Schreiber Simon tanácsost; Szék m. város ifj. báró Bánffy Jánost és Csorba Györgyöt; Zilah m. város Lugosi Ferencz és Kiss László urakat. Erd. Hir.

Különféle: Gróf Bethlen Imre b. t. stálistanácsnok, az enyedi ev. ref. collegium fő inspector-curatora april. 22dikén B. Sz. Miklósi jószágán forró betegségben meghalt. Varasdon pedig Bogdán Antal csázmái társas-káptalanbeli órkánonok márt. 24ikén életének 75dikében szinte meghalt. — Zágráb tiszthatósága 's választó polgársága pótlék tisztujtásképen két megürült tanácsbeliségre Schrabez Aloiz aljegyzőt és Kamauf János ügyészt választotta el; aljegyzőnek Skarecz Sándort, lajstromzónak pedig Verbanich Józsefet. — Szij Sámuel 's Allenbach Fridrik erőmű-készítők Pesten, egy csekély költséggel, 's még csekélyebb fáradsággal járó kukoricza-morzsolónak föltalálásaért, 1832 márt. 31ikéről költ legfensőbb patensnél fogvást az egyetemi udv. Kamarától folyó eszt. márt. 14ikén három esztendeig tartó kizáró privilegiumot nyertek. — N. szombatban april. 15ikén Casino nyitatták, 's az ottani miveltebb közönség örvendetes részvétellel siet e' nemes intézet gyámolítására. Jelenleg már százon felül vannak részvényesi 's naponként szaporodik száma azon lelkes pártfogóknak, kik hazánkban nem csupán a' csinosb társalkodás, hanem köz miveltség terjesztését is előmozdítani törekednek. — N. Sároson (Eperjestül egy kis órányira) april. 21ikén alkonyatkor nagy égés volt. 47 ház, 23 pajta, a' r. k. templom tornyostul 's harangostul, a' paplak, 's gróf Wolkenstein gazdasági épületei, 's ezen kívül számos marha lön hamuvá. Igen buzdító volt, hogy erre Eperjesen a' nagyobb leányiskola növendéki lelkes tanítójuk (Schmidt A.) fölszólítására zsebpén-

zeikből rögtön összerakott 28 fr. 19 krnyi adományukkal (mellyet két emberszerető asszony 17 fr. 30 krral tolda meg) oda siettek, a' még füstbe borult szegényeknek, bármi csekély, de első fölseggelésükre. — Sopronban a' hangászati egyesület közelebb a' szegény mesterlegények 's cselédek kórháza javára hangversenyt adván, a' célra tiszta jövedelemkép 334 fr. és 31 kr. jött be. — Kelemen Ferencz derecskei plebánus fels. ifj. Királyunk születésnapján a' derecskei szegények gyámolítatásokul 100 frt. alapítványt tón olly intézkedéssel, hogy e' magpénznek évenkénti kamatja 6 kath. 's 6 reform. szegénynek gyámolpénzül szolgáljon. E' felett a' szalontai elégetteket 's derecskei szükölködőket gabonával is jelesül segítette. — Bécsben 9 ezüst (vagy is 22½ váltó) kron hagyott meg a' marhahús ára.

Csongrád KK. 's RR. april. 30iki közgyűlésökben súlyos betegsége miatt haza térni kénytelenített Horváth Lajos követjök helyébe ismét Bene József r. főjegyzőt választották el köz akarattal országgyűlési képviselőjökké.

ANGLIA.

Az egyesületek mindig fenyegetőbb arcot vesznek fel. Ama' hat tag elítéltetése, 's elvitele csak merészíteni látszik azokat. Gyakrabban és számosabban gyűlnek össze, 's főbeik mind ott, mind lapjaikban olly nyelven szólnak, melly valaha az egész nemzetet fölizzgathatta volna. Egyszersmind munkásabbak is lettek, mert mindenütt hallhatni, hogy London, Birmingham, Manchester, Glasgowból 's a' t. követek jelentek meg itt ott, 's több vagy kevesb szerencsével egyesületeket állítottak. — Londonban 4 — 5 hét óta mintegy szabállyá tették minden vasárnap egy temetéstartást, mi e' tömérdek városban úgy szólván természetes. Ekkor több ezernyi főbül álló menetet (processiot) képeznek, kik valamenyien különféle jelekkel kitüntetve 's csöndesen, nyugalmasan nyolczanként karöltve lépdelnek, 's így gyakran félórányi utat is elfognak. A' mi igen botrányoztató benne, az, hogy senkinek sem térnek ki, hanem hosszú botos emberek által magoknak szekerek 's lovak közt utat csinálnak. Amaz elítélés óta minden esketéstől elállottak. E' jelenségek minden vagyonos osztályt igen nyugtalanítanak. Mind e' mellett csak igen kevés jól értesített személy van azon véleményben, hogy ezen egyesületek eltűntésére új törvény szükséges. Elégnek hiszik, ha

az egyesületek erőszakosságának, hol csak lehet, elejét veszik, 's ott, hol meg nem történhetnék az, a' nyilvános rend megzavarását gátolják, 's az egyes személy-károsítókat nagy szigorúsággal büntetik. Ennél fogva 's az uniók eszközeinek végképi kimerülésök által reménylik, hogy azok magokban is összedőlnek. — Az írlandi lordhelytartó april 14én, a' király megyében négy kerületet a' bennök uralkodó háborgások végett az írlandi csend-törvény alá helyezett. — Oldhamben is zavargások ütöttek ki, hol Cobbett választott parlamenti taggá. E' városban t. i. kézműves egyesület állítottatott fel, melly midőn számosan együtt vala, a' hatóság három rendtiszttel küldte oda, kik közül kettő a' hágesók-alján maradt, egy pedig a' terembe fölment; hol alig jelent meg, a' gyertyák eloltattak, 's mindnyájan a' lépcsőkre hanyathomlok omolva elfutának, kettőt kivévén, kiket elfogtak, 's midőn másnap e' két fogoly vallatásra vitetnének az összecsendült nép a' kisérő két rendtiszttel megtámadá, 's a' foglyokat megszabadítá. Ezután bizonyos Thompson gyárnok házára rohant, ki a' kézművesek egyesülete által kivánt követlésekre állani nem akart, 's mivel gyakran fenyegeté erőszak, néhány legényinek puskát osztott. Ezek, midőn a' fenyegető pusztitást látnák, tüzet adtak, 's a' megrohanók közül egyet meglöttek. Erre a' sokaság Thompson házára rohant, azokat feldulá, 's a' bútorokat összezúzá. Egy kartonnal tölt al szoba meggyújtatott. Thompson felesége, ki hálószobájába futott, hallotta maga alatt a' kiáltást, hogy a' szeszeket meg kell gyujtani 's látván a' füstöt a' hágesókon leszaladt 's keresztül a' sokaságon, melly őt ellenzéktelelen átbocsátá. Thompson katonaságért Manchesterbe sietett, honnan egy csapat lánésás 's három osztály gyalogság érkezett segédül, 's a' megrohanó házakat körülfogta. April 15én reggel négy órakor az egész város pezsgett a' kézművesektől, kik az igen népes kerületből mindenünnen összegyülekeztenek. Minden szövőszék 's gyár veszteg áll, a' nép háborog de az általa megszabadított két kézműves önként előállott. Thompson két emberét nem találják; attul tartanak, hogy a' lázadók kezeibe estek, 's megölettek.

A' kézműves egyesületek napról napra veszélyesb alakuak. Brightonban nagy szabó 's varga gyűlés volt, nem ugyan napszámjok öregbítését, de a' munkaórák kevesbítését kívánván. Newcastle-ben is összegyűlt 12ezer

kézműves 's napszámos 's a' ministerek elbocsátatását sürgeté, mert ugymond a' nép bizodalmit elvesztették. — Az alsóházban 15kén kérelmek nyujtattak be sok ezer aláírással, mellyek a' dorchesteri tilos esküvésekben részesült elítélteket megkegyelmeztetni kívánák. Howick l. jelenté, hogy azon hajó, mellynek fedelére szállítottak, már elvitorlázott. — O'Connell ur, ki már régóta hallgat, újra megszólalt egy hosszú levélben az írlandi néphez, hol megvallja, hogy fáradozása daczára, mellynél fogvást az írlandiak közös kérelmére az unio-felbontás végett egy millió aláírást nyerhetni reméllt, mind eddig 80,000nél többet nem szerezhetett. Azonban oda kívánja e' körülményt magyarázni, hogy Irlandban az unio-felbontásra elhatározott az érzelem, hogy sok érdemesnek sem tartja kérelmet aláírni e' végett. — Oldhamben april 17kén reggel 5 $\frac{1}{2}$ órakor ismét számos kézműnkás gyűlt össze 's egyszavulag elhatározá, hogy addig munkához nem lát, míg panasza el nem intéztetik, 's akkor is csak úgy, ha 8 órányi dologért 12 órányi bért kap. — April. 21ke csendesesen mult el Londonban. A' kézműves egyesületek menete reggel 10 órakor indult meg Copenhagen térről Melbourne lakja felé. Számukat a' londonilapok 30—100,000re teszik. A' menet alatt még a' szomszéd helységekből is hozzájok csatlakoztak az egyesületek. Az utak mindkét szélén, hol a' menet elvonult, számtalan nép állott; a' boltok be valának csukva. A' választottság, melly Melbourne lakába ment, azon választ vette, hogy a' minister őket nem fogadhatja el, de különben a' kérelem tartalmát tudja, 's a' benne uralkodó hangot nem ócsárolja, de annak elfogadását illy körülmények alatt kénytelen megtagadni. Ha a' kérelmet másnap 's illő módon nyujtják be, kész lesz azt a' király elibe terjeszteni. E' válaszra a' küldöttség iszonyu pergament-tekerésre irt kérelmével, melly egy különös bérkocsin vitetett, eltávozott.

Az alsóházban april 17kén Althorp l. az olly gyakran 's helyesen ósárlott szegényi törvények változtatását hozá indítványba; nem soká erre Williams ezredes után föllépe G. Wood ur, 's indítványt tőn, mellynél fogva O Felsége valamennyi alattvalóinak joguk legyen vallásukra minden tekintet nélkül egyetemekhez 's akadémiai méltóságokhoz bocsátatni. Ezen indítvány igen élénk vitatás után 185 szóval 44 ellen elfogadtatott. A' 18iki ülésben Althorp l. finantz-kimutatást igért

mellyből ki fog tetszeni, milly könnyítések tétethetnek a' földműves osztályon. Az irlandi csendbill megújítása végett kérdeztetvén azt válaszolta Littleton ur, még elég idő lesz azt megfontolni.

Az alsóházban april 17kén egy a' karzaton ülő jó öltözötű férfi, a' ház tanácskozása közben így kiálta fel: „Én átadom e' kérelmet az angol nép nevében! 's egy úttal egy darab papirost a' terembe vetett. Az elnök azonnal elfogatását parancsolá, mi minden ellenállás nélkül meg is történt. A' mellék szobába vitetvén az idegen nevét 's lakását is megnevezé.—Hardy ur engedelmet kért indítványra, melly által III. György törvénye eltöröltetnék, melly magányos házban isteni szolgálatra 20 személynél többnek megjelenését tiltja. „Ezen törvény, ugymond, ugyan minden perczen megsérítetik, de még is eléggé tudva van, hogy Barham lordot, mert házában szolgálival és szegény szomszédival isteni szolgálatot tartott, a' hatóság elé idézték, 's megbüntették. Plumtree ur csudálatosnak tartá, hogy az emberek világi czélokra minden számban öszegyülhetnek, 20 személy gyülekezete azonban istenes czélra törvényszegésnek tartatik. Althorp l. ugyan az indítványnak nincs ellene, de azért a' ház közelebb vizsgálatát kívánja. Ezután szinte Althorp l. a' szegényi törvény változtatására nézve a' kormány javaslatát mutatá be 's előbeszédében e' tárgyat legfontosbnak nevezé, melly valaha parliament elé került. A' szegényi törvények úgy mint most vannak az ország legnagyobb férfiai figyelmét vonák magokra, mindnyájan kerestek segédesszökt; de egyik sem sikerült. Pedig valamennyi osztály igen szenved alatta, 's leginkább a' földműves. A' vizsgáló biztosságok eddig csak azok véleményét vevék föl, kik azzal önként előléptek, 's innen természetesen annyi theoria támadt, mennyi volt a' javasló fő. A' mostani ministerium által kiküldött vizsgáló biztosak ellenben az ország különféle részeire mentek, tapasztalást helyben meríteni. E' biztosságok tudósítása becses oklevél, 's megmutatja: milly javításokat hoztak már itt ott a' szegényi törvényekbe, 's millyeket hozhatni még be. „E' tudósítás, ugymond, az iszonyat 's elerkölestelenülésnek olyt képét festi, hogy parancsoló kötelessége a' törvényhozásnak beavatkozni. A' mostani rendszer sinylesztő: megtámadja az erkölcsiséget; 's nem csak fenyegeti, hanem valóban fel is dughatja ez országot. Némelylek mondották, hogy ez végre is telek-törvényre (agraria lexre)

vezet; de szempontom szerint még rosszabbra. A' telektörvény csak birtok-felosztásra czéloz, a' mostani rendszer minden birtok megsemmisítésére. (halljuk! halljuk!) Még azokra nézve is, kiknek hasznára alkoták a' szegényi törvényt, nem volna semmi károsb, mint ha a' jelen rendszer tartatnék meg. Kérem, azonban jól jegyezzék meg, hogy jó rendeletű szegényi törvényt én felre nem vetek, sőt azt az országra nézve legnagyobb jótétnek nézem. Igaz, jól rendelt társaságban minden tagnak mérséklése által kellene szükségait pótlania, 's takarékoság által a' jöhető szerencsétlenséget kikerülnie. Megengedem, ennek így kellene történnie; de míg vallás és emberi érzés fenáll, szent, 's mind isteni, mind emberi törvény által megkivánt kötelesség marad, az ügyefogyottan segíteni, mit a' jobb ember haladék nélkül fog teljesíteni is. A' szegényi törvények Angliában alkotásuk után hosszú évsoron keresztül mentve maradtak minden visszaéléstől, míg a' mult század végén részint a' sürgető szükség következésiben, részint a' külföldön divatozó hang után indulva elv gyanánt állított fel, hogy a' szegényeket lakásaikban kell sögíteni. Ez ugyan magányos jötekonyságnak lehet kötelessége, de közönségeknek kénytető kötelességökül nem kellett volna tenni azt. Elásta ez a' munkás függetlenségét, 's megfosztá őt a' jogos büszkeség 's nemes önbecsülés azon érzésétől, melly annyira szükséges, hogy őt az életben fentartsa. Reménylették, hogy a' munkás életén könnyíteni fognak, holott épen az ellenkező történt. Mindig mélyebb szegénységbe 's alacsony-ságba sülyedt az. A' gonosz halmozva nőtt, 's a' nyomás most kiállhatlan. Azonban az idő huzamossága miatt, mellyben e' visszaélések keletben voltak, 's azon következések tekintetében, mellyek népes kerületekben ehhez kapcsolvák, minden ellenszabálynak nagy előlátással kell történnie, minthogy minden hirtelen lépésre rettentő veszély következhetnék.“ (Beszéde végét talán máskor) A' javasolt változtatások ezek: 1) Közzépponti tisztség állítassék a' szegényi törvények igazgatására; 2) ennek ügyelete alatt a' szegények számára mindenütt dologházak alapítassanak; 3) e' nyilvános intézeteken kívül semmi szegénynek segedelem ne nyujtassék, 's így a' szegénynek segédnyujtás saját lakásában szüntessék meg; 4) a' települési és segedelmi jog minden egyházkörben egyedül a' születéshez 's házassodáshoz köttessék; 5) a' törvénytelen gyermekekről szóló törvények változtassanak meg

azaz jö
gévét
általja
april. 18
a' camb
alirt k
részétől
hgy a'
claboc
számos
jvára.
vényt (C
az indit
tereknek
gény 's
hogy a'
míg a'
kezik,
gal és
lommel
nisteriu
resztül
lattvaló
ellen n
Mire a'
a' csem
vehetni
a' bevit
a' csem
tő. —
franczi
tól fog
éleszte
felszól
ezt kie
a' csem
előmoz
kelle t
semmi
lalt vol
mel n
most A
mintho
pa bek
ményl
rad;
nek,
lített,
lem, t
Miért
's miér
teszi,
azokat
Mondj
be A

azaz jövendőben egyedül az anya kötelességévé tétessék a' gyermektartás. E' javaslatok általában jól fogadtattak. — A' felsőházban ápril. 18án Gloucester hg. jelenté, hogy ő 21én a' cambridgei egyetem tanácsa 258 tagjaitól alírt kérelmet nyujtand be a' tanács kisebb részétől nem rég benyujtott kérelem ellen, 's hogy a' kívánt eskümásolás, (t. i. a' dissenterék dabocsáttatása) ne engedessék meg; ellenben számos kérelem nyujtatott be a' dissenterék javára. Midőn később a' ház a' dugáros-törvényt (Schmuggel) vitatná, Strangford lord az indítvány elvét ostromlá, melly a' ministereknek hatalmat nyujt megbüntetéskor a' szegény 's gazdag közt különséget tenni, mint-hogy a' gazdag bírsággal mentheti magát meg, míg a' szegény, ki gyakran szükségből vétkezik, ismétlés esetén két hónapos fogsággal és súlyos munkával bünhődik. Ez alkalommal igen megtámadá egyszersmind a' ministeriumot is, hogy t. i. ez ujain nézi keresztül, mikép enged a' francia kormány alattvalóinak nyolcz révben csempüzést, 's az ellen még eddig legkevesbé sem szólalt fel. Mire a' kereskedésminister azt felelé, hogy a' csempüzést vagy dugarósságot soha sem vehetni elég sükeres korlát közé, hanem ha a' beviteli vám olly alacsonyra szállítatik, hogy a' csempüzésből semmi haszon sem remélhető. — Azonban nincs előtte tudva, hogy a' francia kormány ama' nyolcz révben Havretől fogva Boulogneig a' csempüzést annyira élesztené, hogy az angol kormány ez által felszólásra volna jogosítva. Wellington hg, ezt kielégítő feleletnek nem tartá. Ha ugymond a' csempüzést (Schmuggel) a' francia kormány előmozdítja, annak csak legujabb időkben kelle történnie, mert míg ő ministeriumban volt, semmit sem hallott felőle, különben felszólt volna. — Grey: „En részemről nagy örömmel nézek azon szoros kapcsolatra, melly most Anglia 's Franciaország közt áll fen, minthogy, — nem átallom mondani — Európa békéje attól függ. Teljes szívemből reménylem, hogy e' kapcsolat háboríttatlan marad; de Anglia becsületének vagy érdekeinek, habár olly szép célra is, mint az említett, feláldoztatását, Mylordok, mint reménylem, felőlem, csakugyan hinni nem fogják. Miért nem lép a' ns. báró férfiasan vádjaival fel 's miért nem hoz tett dolgokat elő? — Ha azt teszi, majd megfelelek neki 's vádjaira is 's azokat, mint reménylem, majd megezáfolom. Mondja ki egyenesen: miben szennyeztük mi be Anglia becsületét, miben mulasztottuk el

érdekeit? Mondja, ha teheti. Tagadom, hogy a' francia kormány a' csempüzést Anglia 's Franciaország közt élesztette. Természetesen történik csempüzés a' két ország közt; de csak azóta e, mióta én a' ministeriumban vagyok?“ Strangford: „Illy mértékben igen!“ Grey: „Nem! mondom, 's a' nemes báró ellenmondásának egyenes tagadást lobbantok elébe. Először történik e, hogy a' francia gyáros portékáját olly nyereséggel kívánja Angliába szállítani, millyennel csak lehet? 's a' t. — A' dugáros-törvény indítványa másodsor is felolvastatott.

Az alsóházban ápril. 18ikán Beauclerk őrnagy a' dorchesteri törvényszék által elítelt kézműves-egyesületi hat tag ügyét ujra szóba hozá. A' fenforgó kérelem Leedsben tartott gyülekezetből ered, több mint 20,000 aláírással. Hume ur a' kérelmet védé azért, mivel a' nép amaz elítélést az egyesülés elnyomatási próbájának nézi. Howick lord (a' belügyek titoknok) csak előleges kimutatást ada, minthogy a' dolog még a' ház vitája alá kerül. „Minden embernek joga van, ugy mond, meghatározni, milly föltételek alatt akar dolgozni, azt tehát kérdésbe nem veszi. E' célra egyesülhetni, 's az egyesületes joga eddig törvényes. De ha az egyesületes fenyegetőznek, vagy tán erőszakoskodnak is, ha még a' máskép gondolkozókat kényszerítik is föltételeik elfogadására, akkor az egyes joga, az ipar első joga, 's általában minden törvény lábba tiportatik. Illy zsarlás a' kereskedést, 's az ország egész jóllétét gyökerében támadná meg. Megezáfolja ezután azon ellenvetést, mintha az elítéltek nem tudták volna, hogy törvény ellen vétkeztek, mert éjjel titkon tarták összejöveteleket, öröket állítottak 's a' t. Az elítéltek közt két pap is van; a' harmadik, kit jó karaktere végett védenek, négy hónapig ült 1829ben szoros fogságban 's a' t.

Ápril. 22ikén az esti alsóház-ülésben előadá O'Connell az unio-felbontásra régen várt indítványát 5 óráig tartó beszédben. Javaslata oda ment ki, hogy biztosság nevezessék, melly az 1800ban történt törvényhozási unióból származott következtéseket nyomozza ki. Epen éjfélkor végzé beszédet, 's a' ministerek nevében Spring-Rice készült neki azonnal felelni, de a' ház elhalasztást határozott. Ugyan ez napon olvastatott fel a' felsőházban a' dugáros-törvény harmadszor. —

FRANCZIAORSZÁG.

A' Gazette de France ápril 13ki száma lefoglaltatott. — A' National nyilvánítja, hogy

azon ezred számát, mellyből egy osztály a Transnonain-utczában 12ik szám alatti házban elkövetett mérszárlás tettesévé lön, már kitudta. Ez a 35ik ezred, melly a grenoblei esetek által olly szomorú dicsőséget nyert, magát a tettet így írja le: Ezen ház közlakóji a vasárnapról hétfőre viradó éjt félelmes aggodások közt tölték, a ház előtt néhány lépésnyire torlasztott halmazok végett. Mindegyik azon várakozásban zárkozott lakában el, hogy a fegyveres erő ez aggodalomtól majd megmenti őtet. Hétfőn reggel 5 $\frac{1}{2}$ órakor a 35ik soredred voltigeurei a halmazokat bevették. Fajdalom, bizonyosnak látszik, hogy az 5dik emeletből bizonyos Bréfort nevű fiatal ember két pisztolylövést tett, kit atyja egy kis kamarába csukott, hogy a zavargásban részt ne vehessen. E két pisztolylövés után a 35ik ezred voltigeurei a házkapura rohantak. Daubigny ur hitvese, 's még egy házibarát, ki nálok maradt, mivel a halmazok végett nem távozhatott el, a voltigeuröknek szinte örömmel sietnek elejökbe, mint kik már megszabadultak. Ezek belépnek, elsütik puskájokat, mi által Daubigny ur, 's a fiatal ember megölettek. Az aszszony nem sérült meg. A voltigeurök a két holttesten keresztül az első emeletbe nyomulnak. Megölik Hue kárpitozó urat, ki itt lakott. Hue ur két gyermeke közül a négy esztendő megsebesítették, a hat esztendő bajonett dőféseket kap, mellyek tag-elvágást (amputatio) tőnek szükségessé. A második emeletben Bréfort ur papirosáros szinte bajonett szurást kap czombján. E seb daczára is egy szobába veheti magát, hova még katonák nem jutottak. Felesége papiroshalom alá bujtatja; de nehéz sebe és szorult lélekezete kétségbe esett állapotra juttaták. Bréfort urnak egy fiatal nő rokonja ugyanazon szobában öletett meg. A 3ik emeletben egy lakó, kit hitvese az előbb érkeztek dühétől megmente, a később jöttektől csak úgy menekszik meg, hogy puskalövések közepett a házfedélre futott. A 4dik emeletben egy más lakót nem rég szült felesége mellett ölettek meg. Az 5dik emeletben Bonton ur, öreg katona, az éjjelt négy lakóval kályhája mellett tölté. A gyilkolási zajra szobájokban elhalmozák (barrikader) magokat. Az ajtó betörtetett, 's a voltigeurök egy lövésre mind az ötöt halva terítik le. Az ifju Bréfort, kiről vélték, hogy ő lött, azon kamarában öletett meg, mellybe atyja zárta. A kapusné fija, mintegy husz esztendő fiatal ember, kit anyja lefekünni kényszerített, csak hogy minden szerencsétlenséget kikerüljön, egy puskalövés által

megsérül. Anyja ráborul, hogy testével fődözzé őt, a katonák azonban erőszakkal berántják róla, 's a fiatal embert bajonett dőfésekkel holttetemmé gyilkolják. — A Journal des Débats, melly ezen adatokat nem tagadhatja, azokat a háboru siralmas következték mondja, noha ellenség sem üzhetne vidabb gyilkolásokat, ellensége földén.

Strassburgból april 12kén írják, hogy ott a katonaság közt zavargások ütöttek ki, mellyek a tánczteremben kezdődtek, 's az ellenségese érzelmű katonák kivont karddal üzték egymást az utczákon. A pattantyússág azon osztálya, mellyhez az imént elbocsátott tisztek tartoztak, éjjel fogja elhagyni a várost, hogy a polgárság kíséretét, mivel ez a pattantyússágot kedveli, kikerülje. Általában Franciaország majd valamennyi jelesebb városaiban gyakran váltogattatik a soredredi őrizet, nehogy a polgársággal kelletnél inkább összebarátkozzék. Lyont a kormány nyomos fegyvertárnak szánta, 's álgyutelepekkel, erősítvényekkel akarja ellátni; környékére számos sereg gyülekezik, mit részint a belháborúknak tulajdoníthatni, részint az ottani határokon Schweiz és Olaszország ellen történt mozgásoknak. — Egy német ujság megjegyzi: Párisban a kormánylapok, 's a republicanusokéi közt a tollharcz újra föléled. Ezek a juliusrevolútiót 's az akkori halmazokat (barricade) támadják meg, azokat vétkeseknek, lázadásnak, 's büntetésre méltónak nyilvánítják, honnan a mostani kormány létalajpát gonosztétellé változtatják. A kormánylapjai ellenben e hadüzés-módot szándékos fogalmi zavarnak bémálják, minthogy ez által minden zendülést v. fölkelést ugyanazon kategóriába akarnának helyezni. A vita tehát tulajdonképen e kérdés körül forog: Van e szabados és nem szabados fölkelés 's mellyik osztályba tartozik a juliusi 1830ban, 's az aprilisi 1834ben? E vita a mostani időpontban igen helytelen, 's az elmék lecsilapítására 's a nyugalom és rend megalapítására épen cél-ellenes. — „Persil ur, úgy mond a Temps, minden lehető mérsékléssel gátolni ügyekszik törvényének a kamara által elrontatását. Mit a bureaok tanácskozásiról hallottunk, idegenítő harc látására készít benünket a nemzet bizományosai (követház), és a királyságéi között, mellyben egyik fél zsarnokságot ajánl, a másik pedig megtagadja ezt. A doctrinairek eléggé felvilágosultak a gyeplőtelen visszahatás veszélyeit belátni; de olly vigyázatlanok voltak, hogy ők

adák az
magok
ragadja
buné f
mezei l
ta e' la
De Ma
gatója
gattak
gátás u
risi lev
litikai l
légülve
ujabb p
inkább
ban m
jelenti
pán re
ne, és
mert a
a' láza
's így
Lyoni
mont
azonba
20ikán
18ról
ellen
T
hirlik
Versa
lyoni,
döleg

A
spany
látszik
két iz
rályne
küttel
tón,
brano
nes,
gyok
eset
noszt
kalom
lött l
szor,
jen a
része
„élje
lost“
tek,

adák az első lódintást; hiszik e már most önmagok is fékíthetőnek a mozgást, melly őket ragadja?“ — „Armand Marrast ur, a Tribune főszerkesztője, úgy mond a National, mezei lakán, Páris mellett, hova vonult, mióta e lap bureauji lepecsételtettek, elfogatók. De Marrast ur a Tribune-nek nem volt igazgatója (gérant) 's nem ezen sajtóságban fogatták el. Így remény van, hogy első kihallgatás után szabadon fog bocsáttatni.“ — Párisi levelező beszéli, hogy Durham lord politikai küldetése következményivel nincs megelegülve. E' fölött Londonban azt hiszik, az újabb párisi történetek a franczia udvart még inkább kelet felé hajlíthatják. — A' Chalonsban megjelenő Drapeau tricolore april. 19-ről jelenti, hogy a' szajnai 's loirei megyeispán rendelkezésénél fogva St. Leger sur Rhone, és Jambles helységek biráji letétettek, mert az emberjogok társaságához tartoztak, a' lázadásoknál munkás szerepet játszottak, 's így tisztí esküjüket megszegték. — A' Lyoni Courrier april. 20-ikán újra jelenti Bourmont 's de Sala elfogatását Mantuában. Mi azonban aligha nem tévedés, mert ezek april. 20-ikán az Europe centralban Genfből april. 18-ról lyoni elfogatásuknak, mint jogtalanoknak, ellen mondtak. —

Több párisi lap után már bizonyosnak bírlík, hogy a' pairkamara mint törvényszék Versaillesban fogja üléseit tartani, a' párisi, lyoni, st. Etiennei lázadások ügyében ítélendőleg. —

SPANYOLORSZÁG.

A' Journal des Débats közelebbi hira a' spanyol ministerium részletes változtárul nem látszik megvalósulni. Imaz és Burgos ugyan két izben nyújták be lemondásukat, de a' királyné nem fogadta el. A' minapi összeesküettek egyike Estefani fontos vallomásokat tón, mellyek következésiben marq. Zembrano, hajdani hadminister, marsall Cabanes, general Mier, Labandero 's más nagyok april. 13-ikán elfogattak. 7-ikén szomorú eset adta elő magát a' fővárosban; két gonosztevőt felakasztottak t. i., 's mint illyes alkalomnál szokás, egy barát az akasztottak fölött beszédet mondott, mellynek, mint mászó, e' szavakkal kelle vala végződni „éljen a' vallás!“ de melly helyett most egyik része a' népnek „éljen a' constitutio,“ másik „éljen Christine,“ harmadik „éljen d. Carlost“ kiáltozott; a' katonák a' kiáltozókra löttek, néhány elesett, sok megsebesült, miért

a' nyugtalanság egész nap forrton forra, de más nap már minden csendesen volt.

Párisba, a' Madritból april. 15-ikén indult kurir csakugyan meghozá az ország cortesai egybehivatása iránti statutumot (Estatuto para la convocation de las Cortes Generales del Reino), melly a' fővárosban az nap már kihirdettették. A' statutum előtt bévezetésül egy előljáró beszéd áll, aláírva april. 4-ikén az egész ministerium által. Azon decretumot, mellynél fogvást a' statutum kihirdetése rendeltették, a' királyné maga is aláírta. A' statutum következő: I. czim: Az ország egyetemi cortesai összehívásáról. 1 czikk. Az 5 törvény 15 czimének 2-ik szakasza, 's az új recopilatioi 1 's 2-ik törv. 7-ik czimének 6-ik könyvéhez képest Ő Főlsége a' királyné, II. Izabella fens. leánya nevében elhatározta az országos corteseket egybehíni. 2 czikk: Az egyetemi cortesek két rendből (estamiento) fognak állani, u. m. az ország procereiből és procuradoraiból. II. czim: Az ország proceri rendeiről. 3 czikk: A' Procerek rendét teendik: a) érsekek 's püspökök, b) spanyol grandok, c) castiliai czimesek, d) bizonytalan számu, karban levő, és a' státusszolgálat különféle ágaiban főtisztviségeket viselő spanyolok, mint: valóságos vagy volt statusministerek, országos procuradorok, statustanácsnokok, követek, 's meghatalmazott ministerek, generálok, 's főtörvényszéki tagok, e) jószágosak, gyárbirtokosak, kereskedés v. kézműhelyek tulajdonosi, kik személyes érdemeik 's egyéb jeles viszonyaiknál fogva 60 ezer real (1 real 5 ezüst garas) eszt. jövedelmet huznak, 's már előbb országos procuradorok voltanak, f) olyanok végre, kik nyilvános tanításban vagy tudományosságban magóknak jeles nevet, literatori hirt szerzettek, 's e' fölött 60 ezer real eszt. jövedelemmel bírnak, mellybe saját javaikon kívül a' státustól járó fizetéseiket is beszámíthatják. 4 czikk: hogy valaki a' proceri rendbe választathassék 's abban üléssel és szavazással bírhaszon, elég ha csupán kinevezett érsek vagy püspök, vagy főlshentelt püspök. 5 czikk. Az ország grandjai valamennyin született procerek, 's a' gyűlésben következő föltételek alatt van ülések és szavuk, ha: a) 25 esztendő túlhaladtak, b) grandezza birtokában vannak és pedig saját joguknál fogva, c) 200 ezer real eszt. jövedelmet mutathatnak, d) jószáguk pör alatt niucs, e) személyükre nézve fenytő pörben keveredve niucsenek, 's f) ha nem idegen hatalomnak alatt-

valóji; 6 czikk. A' proceri méltóság spanyol grandoknál örökös. 7 czikk. Az ország többi procereit a' király választja 's nevezi ki, 's ezek méltósága halálíg tartó. 8 czikk. Castiliai czimesek következő föltételek alatt neveztetetnek országos procerekké, u. m. a) ha 25 esztendőt már túlhaladtak, b) ha castiliai czimmal bírnak még pedig saját joguknál fogva, c) ha esztendei jövedelmük 80,000 real, d) ha jószáguk pör alatt nem áll, e) se személyük büntető pörbe keverve nincs 's f) nem idegen hatalom alattvalóji. 9 cz. Az ország procerei száma korlátozatlan; 10 cz. 's méltóságuk csupán törvényes fogéktalanság (Incapacitát) miatt veszhető, midőn t. i. az azt viselő személy valamely gyalázatos büntetésre ítéltetnék. 11 cz. Rendszabások fogják kitzünni e' rend belső szerkezetét, valamint a' tanakodásikban követendő módot is. 12 cz. E' rend elnökét 's alelnökét ugyan e' rendkebléből minden cortesgyűlési alkalommal a' király választandja. (Folytatása következik)

Ugyan 15iki levelek hirtelik Madridból, hogy a' spanyol kormány d. Mariát királynénak már hivatalosan megismeré, 's d. Pedroval harcz- és véd-szövetségre lépett; ennek következtében ezentul még szorosb szövetségi kapcsolat támadna Anglia 's Franciaország közt egy részről, 's Portugál és Spanyolország közt más felől. E' hírek a' két utóbbi ország status-papírosai böcsét jóval emelék. Más hírek szerint ismét már a' portugáli szélekhöz gyűlesztett spanyol seregek parancsot is kaptak volna Elvasnál a' határon benyomulni. Annyi bizonyos, hogy e' sereg másod vezére d. Juan Aleo, mártz. utóján a' nélkül, hogy kormánya nyilvános parancsát vette volna, a' Marvaoban migueliek által ostromlott pedróiak segedelmére tört, 's ez által az ostromlottakat, kik élelem 's közlekedés híjánna miatt az erőseget már már föladandók valának, fölszabadítá. A' várbeliek ezóta számos migueli szökevényvel szaporodnak. Biscayában a' carlosiak újra veszedelmes csapást szenvedtek. Erről egy bayonnei levél következőleg emlékezik: April. 10ikén valamennyi biscayai carlosita csapat egybevonult Mungia vidékére, 's velök vezére is Valdespina, Zavala, Simon Torres, Luqui 's a' lequeitioi volt biró. Gen. Espartero és osztálynok Benedicto Bilbaobul 3000 emberrel indultak ki ellenök. A' két fél csak hamar

egymásra bukkant. A' királynéiak kis megtámadás után visszavonulást színelvén, az ellenfél, melly 8000re mentnek mondatik, azonnal egész megrohanást fejte ki. Az összecsapás rettentő lön; minden kézre került lázadó fölkonzoltaték, a' carlosiak hasonlót eselekvének. Utóljára még is a' győződelem a' királynéiak részén maradt, 's a' biscayaiak vesztésége felejthetetlen. Lequeitio volt birája elfogaték, 's más nap Bilbaoba hozatván agyon löveték.

PORTUGÁLIA.

D. Miguel állapotja Portugáliában napról napra szorultabb; az ország egész éjszaki hosszában, Valençátul a' Minho torkolatnál egész Faroig Algarbiában 's egész Galiczia széleig, nincs többé egy réve vagy öblöcskéje is, mellyből hajót bocsáthatna sik tengerre ki, vagy mellyben számára érkezendők kiköthetnének. Napier valamennyit elfoglalá. E' felett a' nevezetesb városoknak, mint Figueiras, Viana 's Valençának szinte olly birtokában vannak már a' pedróiak mint Portónak 's Lissabonnak. Különös még is, hogy d. Miguel mind e' mellett kiesapásokat merészel, ámbár sikertelenül. 12ikén 2—3000 embert küldött ki Santaremből Setubal ellen, de visszavereték; S. Ubesnél egyik osztály-serege szinte nagy csapást szenvedett. Ujabb alkudozást ajánlott az angol követ, 's mellette maga lépe föl közbenjáróul, de d. Miguel mindent visszautasít. A' háboruskodás vége egyébiránt nem látszik már távol lenni. — Napier hivatalos tudósításából Valença bevétele föl kitészik, hogy expeditioját itt spanyolok is követték mintegy 200an, kiket hozzá segedelmul a' galicziai kormányzó küldé; ő egyébiránt ezen erős várat, mellynek ugyan őrizete nem nagy volt, de 125 álgyn állott védelmére, minden vérontás nélkül pusztá fenyegetéssel hódítá meg; 's az őrséget szabadon bocsátá, de közüle számosan a' királyné zászlóihoz szegődtek; az álgynakat elfoglalá. — Lissabonban a' nemzeti jószágok eladatása iránt decretum adatott ki, melly szerint e' jószágokra fizetés gyanánt portugáli status-papírosok is elfogadtatnak. Egy más finantzministeri decretum az infantado (d. Miguel) jószágainak elkoboztatását rendeli meg. E' jószágok a' statuséival fognak egyesítettetni 's nem a' korona birtokaival.

Bank-részvény máj. 3ikán. 1264.

Szerkezteti Helme c z y. Nyomtatja Landerer.